

เรื่อง พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลแขวงพระนครเหนือส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายปวิรรตน์ เจริญกิตติพจน์ หรือนายสิทธิพร เทศแจ่ม) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ผบE ๑๐๖๗๙/๒๕๖๗ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ กรณีธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายปวิรรตน์ เจริญกิตติพจน์ (เดิมชื่อ นายสิทธิพร เทศแจ่ม) เป็นจำเลยว่า จำเลยทำสัญญาเปิดบัตรเครดิตกับธนาคารซีทีแบงก์ แต่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขการชำระหนี้ ธนาคารซีทีแบงก์ระงับการใช้บัตรเครดิตและให้จำเลยชำระหนี้ แต่จำเลยเพิกเฉย ต่อมาธนาคารซีทีแบงก์โอนกิจการบางส่วนที่สำคัญให้แก่โจทก์โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย โจทก์รับโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาสินเชื่อบัตรเครดิต รายของจำเลยโดยได้รับการยกเว้นไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ โจทก์ฟ้องคดีเพื่อบังคับชำระหนี้ จำเลยให้การว่าไม่เคยได้รับหนังสือบอกกล่าวการโอน ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยให้ความยินยอมการโอน จำเลยมีสิทธิยกข้อต่อสู้ที่มีต่อธนาคารซีทีแบงก์ขึ้นต่อสู้โจทก์ได้ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลแขวงพระนครเหนือ จำเลยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ มีผลทำให้การโอนสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวข้องกับการโอนกิจการของสถาบันการเงินไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ ทำให้ลูกหนี้ไม่อาจทราบการเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหนี้ ส่งผลให้ไม่อาจปฏิบัติตามการชำระหนี้หรือป้องกันสิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ จำกัดสิทธิของลูกหนี้ในการรับรู้และปกป้องสิทธิของตน เพิ่มภาระแก่ลูกหนี้ในการติดตามตรวจสอบสถานะของเจ้าหนี้ ขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดต่อหลักความเสมอภาค และเป็นทางเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้งของจำเลยไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลแขวงพระนครเหนือจะใช้บังคับแก่คดีเมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ส่วนที่โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕ หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมีได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้ง ความเห็นและข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า จำเลยไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ และมาตรา ๒๗ วรรคสอง วรรคสี่ และวรรคห้า อย่างไร ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการโอนสิทธิเรียกร้องไว้ ให้การโอนนั้นอันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงนั้น ต้องทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อผู้โอน เจ้าหนี้ใหม่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องสามารถนำสิทธิเรียกร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกเพื่อให้ชำระหนี้แก่ตนได้ โดยลูกหนี้ต้องให้ความยินยอมเป็นหนังสือหรือต้องบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้ทราบว่าเจ้าหนี้เดิมได้โอนสิทธิเรียกร้องในหนี้รายนั้นให้แก่เจ้าหนี้ใหม่แล้ว อย่างไรก็ดี มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง บัญญัติให้ในกรณีที่ลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือ ถ้าลูกหนี้มีข้อต่อสู้ต่อเจ้าหนี้เดิมผู้โอนสิทธิเรียกร้องอยู่ก่อนได้รับคำบอกกล่าวเช่นใด ก็ให้ยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องได้เช่นนั้น

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ บัญญัติให้การโอนสิทธิเรียกร้องที่ผู้โอนและผู้รับโอนเป็นสถาบันการเงินได้รับการยกเว้นไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ แต่ไม่ตัดสิทธิของลูกหนี้ที่จะนำข้อต่อสู้ที่อาจยกขึ้นต่อสู้สถาบันการเงินเจ้าหนี้เดิมมายกขึ้นต่อสู้สถาบันการเงินเจ้าหนี้ใหม่ตามมาตรา ๓๐๘ วรรคสอง บทบัญญัติดังกล่าวเป็นมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจของสถาบันการเงิน ทำให้การโอนกิจการของสถาบันการเงินสามารถโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนได้โดยสะดวก ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้เป็นรายบุคคล เนื่องจากสถาบันการเงินมีลูกหนี้จำนวนมาก หากจะต้องบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ทุกรายย่อมเป็นอุปสรรคและไม่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและรวดเร็ว อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและความเชื่อมั่นของประชาชน และเพิ่มภาระแก่เจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินและลูกหนี้ แม้ว่าพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ บัญญัติให้การโอนสิทธิเรียกร้องได้รับการยกเว้นไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้อันอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและเชื่อมั่นของประชาชน แต่มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๗ บัญญัติให้การโอนสิทธิเรียกร้อง

ที่เกี่ยวข้องกับการโอนกิจการของสถาบันการเงินต้องผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย และต้องประกาศการให้ความเห็นชอบการโอนกิจการดังกล่าวลงในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ย่อมมีผลให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินได้รับทราบการโอนกิจการและการโอนสิทธิเรียกร้องแล้ว นอกจากนี้ มาตรา ๔๓ วรรคสอง และมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ให้สถาบันการเงินผู้โอนกิจการและรับโอนกิจการต้องมีมาตรการในการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้ รวมถึงการชี้แจงข้อมูลรายละเอียดการโอนกิจการให้ลูกหนี้ทราบด้วย มาตรการดังกล่าวถือว่าเพียงพอในการที่ลูกหนี้ได้รับทราบถึงการโอนกิจการและการโอนสิทธิเรียกร้องแล้ว การที่ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงินเจ้าหนี้เดิมไปแล้วไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนและข้อต่อสู้ที่มีต่อสถาบันการเงินเจ้าหนี้เดิมย่อมเป็นข้อต่อสู้ที่สามารถยกขึ้นต่อสู้สถาบันการเงินเจ้าหนี้ใหม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง สิทธิของลูกหนี้ในการยกข้อต่อสู้ที่มีต่อเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ไม่ได้เสียไปเพราะเหตุแห่งการโอนสิทธิเรียกร้อง ประกอบกับการโอนสิทธิเรียกร้องอันเกี่ยวเนื่องกับการโอนกิจการของสถาบันการเงินมีมาตรการและสาระสำคัญแตกต่างกับการโอนสิทธิเรียกร้องในกรณีทั่วไป กล่าวคือผู้โอนและผู้รับโอนเป็นสถาบันการเงินและการโอนกิจการต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นการปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันเพื่อความเป็นธรรมสำหรับแต่ละกรณี เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิหรือเสรีภาพของลูกหนี้ที่ถูกจำกัดจากการที่ไม่ได้รับการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อให้การดำเนินกิจการของสถาบันการเงินมีเสถียรภาพและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนแล้ว เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ เป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ นายอุดม รัฐอมฤต นายสุเมธ รอยกุลเจริญ และนายสรารัฐ ทรงศิริไฉ

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเสกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๔๒ ตอนที่ ๘๘ ก วันที่ ๒๕
ธันวาคม ๒๕๖๘

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน
นายภานุพันธุ์ วรรณพานิชย์
นางสาวณัษฐาพิมพ์ ภัทรานุรักษ์กุล ผอ.กค.๒
นางสาวนฤมล แซ่ไฉ่ว ผอ.สค.๑
นางสาวพรพินิ ปลุกเจริญ ผชช.ด้านคดี

ย่อโดย นายภานุพันธุ์ วรรณพานิชย์
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
นายอติเทพ อุยยะพัฒน์ รอง ลศร. ตรวจ
นางสาวร่มปรางค์ สวมประจำ ลศร. ตรวจ